

Az alapítvány és a lakóotthon rövid áttekintése

A Sérülten az Önálló Életért (Értelmi Fogyatékosokért) Alapítvány

- létrehozva: 1993.
- közhasznú: 1998
- szervezet célja (szervezet törvényszéki nyilvántartása szerint):
Értelmi fogyatékos és halmozottan hátrányos társadalmi helyzetű emberek
- önálló otthonteremtésének elősegítése és támogatása, otthonház létrehozásával, lakóotthon működtetésével,
- munkalehetőségeinek és önálló életvitelének támogatása,
- részére munkahelyet teremtő, munkalehetőséget nyújtó vállalkozók, vállalkozások, szervezetek támogatása,
- családjaik társadalmi hátrányainak enyhítése,
- családi kapcsolatainak elősegítése, életkörülmények javítása, szabadidejük kulturált eltöltését célzó programok szervezése, támogatása.

1993-ban 8 jó akaratú, jó szándékú ember létrehozta az alapítványt, mely elsősorban a fogyatékkal élők lakhatási megoldását tűzte ki célul.

Minden alapító családjában középsúlyos vagy súlyos fogyatékos gyermek él. A szülők esetleges távozásával az itt maradó gyermek élete, gondviselése gyakorlatilag megoldatlan. De az alapítók nem csak a saját gyermekeikre gondoltak, hanem a náluk is rosszabb helyzetben lévő állami gondoskodásban felnőtt fogyatékkal élőkre is.

Tehát ebből az indítatásból próbáltak létrehozni egy lakóotthont. Az egyik alapító saját telkét (1850 négyzetméter ingatlan) ajánlotta fel az építkezésre. 1999-ben megkezdődött az építkezés, 2001-ben kapott a lakóotthon ideiglenes használatbavételi engedélyt.

Pályázatokkal, sok-sok segítséggel és még több nehézséggel felépült Pécssett Mélyút dűlő 12. szám alatt 240 négyzetméter alapterületen, és két szinten 9 szoba (minden szobához fürdőszoba tartozik), konyha, mosókonyha, 60 négyzetméteres társalgó - ebédlő és a hozzá tartozó kiszolgáló helyiségekkel a lakóotthon.

Mindaz a Kézenfogva Alapítvány, mint fő támogató segítségével valósult meg. Állami háztartásból, önkormányzati forrásból semmiféle hozzájárulást nem kért és nem kapott sem az alapítvány, sem a lakóotthoni építkezés.

Vallottuk és valljuk ma is, hogy a lakóotthon több mint tető a fej fölött.

A lakóotthon a fogyatékos ember számára is ugyanazt jelenti, mint minden embernek a saját lakása, háza – ez az OTTHONUK.

– HAZA-VÁR-LAK - Ez van a lakóotthonunk falára felfestve, az itt élő fiatalok találták ki és írták fel a falra, és e szerint is szeretnék működtetni a későbbiekben is. HAZA VÁRNI azokat, akiket nem vár haza senki.

A saját szoba egy olyan hely, ahová visszavonulhatnak, ahol egyedül lehetnek, ahol elismerik az intimitást. Ezt a saját helyet mindenki úgy rendezheti be, ahogyan akarja. Ezáltal pedig a szobájuk a személyes identitás részévé válik.

A lakóotthonban lehetőség nyílik a más emberekkel való együttlétre is. Olyan közösségről van szó, amelyben mindenkinek megvan a saját helye, elfogadják személyét olyannak, amilyen, ápolhatja emberek közötti kapcsolatait és megvannak a saját feladataik is.

Mindenki fontos szerepet tölt be a közösségben.

Végül a lakóotthon olyan, mint egy rendes háztartás,

melyet közösen vezetnek, de melyben mindenkinek megvan a maga feladata.

Alapítványunk fő profilja: az értelmi sérülteknek létrehozott lakóotthon fenntartása. Ez mit is jelent? - 12 értelmi sérült életvitelszerű lakhatása, annak minden gondjával, bajával. Az értelmi sérültség, mely születésük óta fennáll, gyakran együtt jár más sérültséggel is, így lakóotthonunkban is, mint az élete egyéb területén, halmozottan sérültek élnek többségében. **Van két fő autista és értelmi sérült, van nagyothalló, van három mozgássérült, vannak epilepsziások, az értelmi sérültség mellett egyéb pszichés zavarral küzdők is. Aki nem ismeri ezt az életet, annak bizonyára nehezen elképzelhető ez a helyzet. Próbálom kicsit elmesélni (a teljesség igénye nélkül) az életünket:**

Az év 365 napjában itt vannak, itt élnek, hétvégén is, karácsonykor is, mindig. Tehát folyamatos munkarenddel dolgozunk. Már ez maga is nagy próbatétel az itt dolgozóknak (összesen három fővel oldjuk meg, és ez igazán nehéz) hiszen szabadság, táppénz gyakorlatilag nincs. Ezen általában mindenki megdöbben, de gondoljunk csak bele, otthon az anyák mikor mennek el szabadságra, vagy táppénzre? - Ilyenkor szokták a férjek az énekelni, hogy nekem olyan asszony kell, ha beteg is keljen fel, főzze meg a vacsorát, úgy várja, várja, az

urát..... A hagyományos, konzervatív családokban bizony ez így van. És ahol sérült gyerek van, ott pedig egyértelműen nem tud másképp működni a család, csak így. Tehát nekünk a lakóotthonban az itt élők, olyan, mintha a saját gyerekeink lennének, hiába 20 és 40 év közöttiek, az értelmi szintjük 2- 12 éves, ezért is, nem tudunk másképp működni, csak így. Saját konyhánkban mi vásárolunk be (úgy ahogy mások is, piacon, hetente általában kétszer, - már ismernek bennünket, általában ugyan annál a zöldségesnél, ill. árusoknál - a nagybevásárlás valamelyik nagyáruházban, követve az akciókat, ugyanahhoz a henteshez járunk) sütünk - főzünk, mindig meleg, házi étellel várjuk a gondozottakat. Hetente kétszer-háromszor sütünk, süteményt, együtt az ellátottakkal, és ezt élvezik is, nagyon. A konyha, egy központi hely, mely összeköt bennünket még szorosabban.

Az itt élők nagy többségben valamilyen „munkát” végeznek. Ez nem „igazi” munka, de elfoglaltság. Mindennap eljárnak pl. nappali foglalkoztatóba, ill. két fiatal dolgozik, az egyik védett munkahelyen napi 4 órában, a másik egy általunk ismert (felkutatott) munkáltatónál, akinek a családjában van sérült gyerek, tehát érzékenyebb, megértőbb a sérült emberrel szemben.

Minden általunk szervezett programon nem csak a lakóotthon lakói vesznek részt, hanem a látókörünkben lévő sérült emberek is, szülőikkel, hozzátartozókkal együtt. Általában ők a lakóotthonban élők baráti társasága. - A lakóotthonban élők a mag, és körük szerveződnek a többiek.

Úgy működünk, ahogy egy rendes család is működik. Jönnek a barátok, együtt megyünk el szórakozni, kirándulni, nyaralni.

Hiszen minden évben kétszer 1-1 hétre fölkerelkedünk és elmegyünk nyaralni. Ide szülőket, és barátokat is viszünk, hívunk. Csak olyan helyre tudunk szervezni nyaralást, ahol konyha van, hiszen itt is mi főzünk, napi háromszori étkezés, plusz nyaralás alatt a nasik, mely általában gyümölcs, vagy általunk sült sütemény. Ja, és mondanom sem kell, hogy ezt is három fővel látjuk el. Ugye azt mindenki tudja, ez mit jelent! Napi 24 óra munkaviszony!! És mégis, hogy zajlanak ezek a nyaralások? Általában sok fürdéssel, jókedvvel, játékkal (pl akadályverseny minden évben van, és ezt kérik is, nagyon élvezik) túrázásokkal, akár discózással, fagyizással, vagy sörözéssel mulatjuk az időt. És aztán ismét a dolgozós hétköznapok jönnek..... Sokat lehetne még mesélni az életünkről, de azt hiszem akkor nem bemutatkozást, hanem regényt kellene írni.....

Akik olvassák jelen sorokat, és van rá idejük, esetleg erre járnak (Pécs, Mélyút dűlő 12. sz) nagy-nagy szeretettel fogadjuk bármikor. Mert mi mindenkit HAZAVÁRUNK!

Nos, én ezt a lakóotthont vezetem. Ennek vagyok a mindenese. És ez valóban így van. Itt nincs főnök és beosztott, itt megoldandó feladatok vannak. És bár icipicik vagyunk, de nálunk is nagyon fontos a jó vezetés. Legalább annyira fontos, mint egy nagyobb családban, ott sem mindegy, hogy milyen a családfő. Hiteles-e, példát tud-e mutatni a családnak, követik-e a gyerekek? Ha a család nem ad jó mintát (nem képes ellátni a nevelési feladatait) akkor a gyerekek elkallódhatnak. (Az én családom teljes létszámmal besegít a lakóotthon működésébe. A férjem – a világ legjobb férje, immár 41 éve – a karbantartási munkákba, fűnyírásba, meg ami adódik, a fiam szintén akár fizikai munkába, akár pedagógiai munkába, a lányaim is szintén fizikálisan és szellemileg is támogatnak. A fiam és a nagyobbik lányom pedagógus, a kisebbik lányom vadgazdamérnök.) Ezért IS próbálok megfelelő példát, mintát adni a ránk bízott sérült embereknek, és ezt a szellemiséget várom el minden dolgozótól.

És, igen ezekhez a feladatokhoz 3 fő van, összesen.

Sokat, sokszor lehet hallani a különböző médiákban a sérültekről, főleg az ünnepek közeledtével, kampány szerűen, de vannak a hétköznapiak is. Arról viszont keveset.

Az értelmi sérülteknél nagyon kevés a sikerélmény, hiszen ez nem betegség, nem gyógyítható, a fejlesztések után sem várható átütő eredmény, arról nem beszélve, hogy fejleszteni főleg kisebb korban lehet, itt pedig nagykorú sérültek élnek. Hivatalosan a 20-as évek végén, 30-as években már nem várható pozitív változás. És..... lássunk csodát: nálunk történt, történik. Miért? Mert, időt, energiát nem kímélve próbálunk elérni célokat, persze ez nem 8 órában történik, hanem néha 12-14 órában, sőt én sokszor 24 órát töltöttem a rám bízott „gyerekekkel”. Miért? Mert, AKARTAM a változást! Itt nem kell mindig nagy dolgokra gondolni, legalábbis az épek világában sok minden természetes amiért mi „vért izzadunk”.

Pl. Érkezik hozzánk egy fiú, Tamás, akkor 19 éves. Önállóan kevés dolgot tud megtenni, nem tud egyedül fürödni, borotválkozni, sőt egyedül közlekedni sem, és nem mellesleg 106 kiló. Baranya megye minden intézményét megjárt, mindenhol eltanácsolták, agresszív viselkedése miatt. Ezt úgy kell elképzelni, hogy napi szinten verekszik, nem gyöngén. Konkrétan telis-tele voltunk kék-zöld foltokkal, karon, fejen, szemem. Tamás kap nyugtatókat, hatástalan. Megjártuk mentővel, rohamkocsival a pécsi pszichiátriát (Rét u. 2.) gyógyszerbeállítás – hatástalan. A Veres Endre úti LEGI – hatástalan. Szekszárdi pszichiátria – hatástalan. Új és újabb gyógyszerek – hatástalan. Orvosok javaslata – elfekvő otthon. Van szülői háttér, apa, anya, igaz elváltak, de jó szülők, szeretik a gyereküket, kicsiként emberfeletti fejlesztették, de mégis ennyi az eredmény. A szülők rettenetesen el vannak keseredve, nagyon sokat megtettek, mindent, a Tamásért, nehezen tudnák elképzelni, hogy valahol agyon nyugtatózva a nyálát csorgassa.

– Egyébként jó napjaiban látszik rajta a sok-sok fejlesztés, rengeteg verset tud kívülről, én azt szoktam mondani, hogy Pécs város összes óvónője együttesen nem tud annyi gyerekverset, mondókát, mint Tamás. Gyönyörűen olvas, földrajzban nagyon tájékozott. – Egyébként ő nagyothalló, autista.

Mi történt nálunk?

A legfontosabb: nem adtuk fel.

Elindítottunk egy nagyon-nagyon következetes nevelést, kökeményen lefektettük a határokat. Nekem régen volt, egy számomra igen kedves tanár, Dr. Lappins Árpád – nem véletlenül írtam tanárnak, mert ő is ezt szerette, nem a pedagógus megnevezést – drága tanár úr, már rég főnről figyel, szóval ő mondta mindig: felejtjük el, hogy büntetés nélkül lehet gyereket nevelni. De, nem a verés a büntetés, hiszen az iskolában is dicsérnek és büntetnek. És ezt a jegyekben fejezik ki. Szóval a büntetésnek is sok-sok változata van, lehet. Mi is ezeket alkalmaztuk, az ő szintjének megfelelően.

Hol tartunk ma? Tamás réges-régen már egyedül tisztálkodik, borotválkozik, önállóan

közlekedik, ma már bárhová kell menni (Pécs városán belül) mindenhová el tudjuk küldeni, nagy biztonságban. A súlya 72 kilogramm. És ami a legfontosabb: nincs agresszivitás.

Siker! Igen, az. Bár, talán nem is érdekel senkit. De, talán Önt, Önöket igen, egy ici-picit legalábbis, talán.

Tizenkét ellátottunk van, tehát 12 történetem is. Bár ilyen röviden nagyon nehéz elmesélni, mert ezek szerteágazó történetek, hiszen egy emberke élete, és a család és környezet hatása, élete, története is szerepel benne.

Tíz évvel ezelőtt érkezett hozzánk egy lány, **Évike**.

Akkor 22 éves. Véletlenül került hozzánk. Az akkori hivatásos gondnokát ismertem, ő szólt, hogy bajban van, egy lányt sürgősen ki kell emelni a környezetéből (felmerült az abúzus gyanúja) és nem tudja hová elhelyezni, elmesélte, hogy nem beszél, bepisil, jobb oldalára béna, és rosszul lát. Hát... ez így nekünk túl sok, nem idevaló. De... mivel bántalmazás gyanú erős volt, én pedig megsajnáltam, azt mondtam a gondnoknak, hogy jó max. 2 hét, és keressen neki helyet. A gondnok nem talált helyet, mi pedig megszerettük Évikét. És... gőzerővel elkezdtük fejleszteni. Megkerestem Dr. Storc Juditot (klinikai szakfőorvos), aki a szakmájának a csúcsa, emberségből pedig csillagos ötös, és kértem a segítségét gyógytornász tekintetében. A doktornő, a mellette dolgozó gyógytornászt ajánlotta, Kelemen Lilla személyében, akiről szintén elmondható, hogy a maximum maximusza, kiváló gyógytornász. Még tudta, addig Ő tornásztatta Évikét, itt az alapítványi lakóotthonban. Így vált számunkra világossá, hogy nem béna a jobb oldala, csak részlegesen, ez azt jelenti, hogy fejleszthető, természetesen sohasem lesz 100 százalékos, de részben képes használni a jobb oldalát is. Aztán elkezdtünk keresni vizitorna lehetőséget, először az egyetem uszodájába jártunk (Tóvári Anethez) még végül a Hullám uszodába (Dr.Hásságy Ágnes reumatológus főorvos segédletével) immár 8 éve. Tehát heti két alkalommal azóta is a lakóotthonba jár gyógytornász, és heti egy alkalommal mi visszük a lakókat a Hullám fürdőbe vizitornára. E mellett rengeteg fejlesztést végeztünk mi magunk is Évikével (persze a többi lakóval is), de itt csak egyénileg lehet foglalkozni mindenkivel, mert csak és kizárólag így hatásos. Elkezdett beszélni Évike. Amikor nekem először mondta, hogy Káti néni, hát az hasonló érzés mikor az ember saját gyereke megszólal. Aztán „Káti néni szerelmem” volt, és maradt a mai napig a „szerelem”.

Mind ezek mellett szükséges volt (és ma is szükséges) különböző szakorvosi ellátásra. Na...ez igen nehéz dolog. Mert.... az orvosaink nincsenek felkészülve az értelmi sérültekkel való foglalkozásra. Egyszerűen ezt nem tanítják nekik, ezért nem is ismerik ezt a világot. Pl. Szemészetre kellett vinnünk Évikét, aki nem jelez vissza, hogy mit lát. Nem tudja megmondani. Gyakorlatilag annyit sem mint egy kicsi gyerek. Ráadásul meg van ijedve, fogja a kezem és bújik hozzám. Az orvosnak sem ideje, sem türelme, sem tudása nincs ehhez. Mi a megoldás? Megkeresni azt az orvost (szemészt) aki képes gép nélkül, visszajelzés nélkül megvizsgálni, megállapítani a látásromlást, és megfelelő szemüveggel ellátni. Uher Istvánné kurátor volt segítségemre az orvos keresésben (mint oly sok minden másban is) Ő ajánlotta Dr. Szava Évát. Azóta is hozzá járunk a sérültekkel szemüveg ügyileg. Kiváló szakember, nagyszerű EMBER. Ezúton is köszönet neki a türelemért, a kedvességért, az empátiáért. Évike epilepsziás, itt is nehéz volt olyan orvost találni, aki képes őt kezelni. Ugyanaz a probléma: nincs visszajelzés, hiába kérdezik Évikét, nem válaszol. Ekkor az orvos hangosan kérdezi, mire mondom, hogy nem süket, csak értelmi sérült. Na, ezzel nem tudnak mit kezdeni. Kerestem orvost, hál' Isten a házi orvosunk ajánlott valakit, akit Ő ismer (évfolyamtársak voltak) és így kerültünk Kaposvárra Prof.Dr.Nagy Ferenchez. Személyében szintén olyan EMBERT ismerhettünk meg aki a szakmája csúcsa. Nos, azóta (7 éve) Kaposvárra járunk nem csak Évikével, hanem a többi, epilepsziás lakóinkkal is.

Aztán a gyógytorna mellett fontos, a napi szintű mozgás. – Ez mindenkinek alap. Nagyon sokat sétálunk, és e mellett kondi terembe járunk. Igen, kondi terembe. Nem is akárhová, hanem a

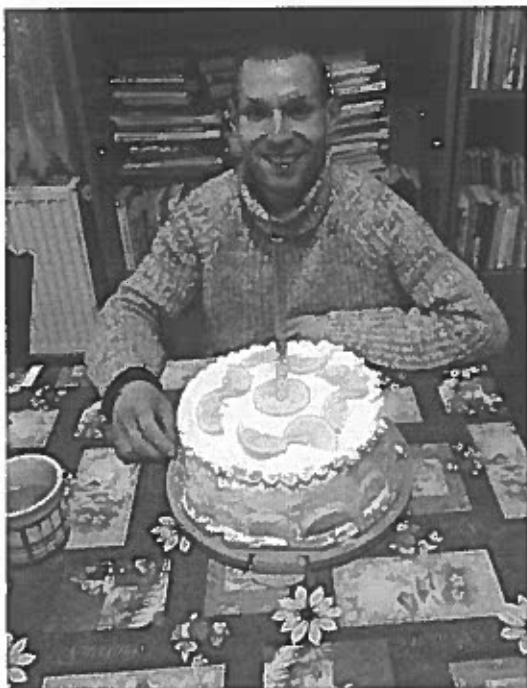

város legfrekvenciáltabb helyére, az F3-ba. Ott is olyan a tulajdonos, aki elfogadta a sérülteket, és azt hiszem minden oda járó ember jó szívvel, kedvesen fogad bennünket.

És hol tartunk ma?

Évike egész jól beszél – természetesen nem mindig helyesen, és talán nem is tud minden szót a megfelelő környezetben elhelyezni, de beszél, megérteti magát. Szemüveggel jól lát. A „béna” oldalát is egész türethetően használja, kisebb dolgokat elvégez, egyedül öltözködik. A társaival együtt „önállóan” közlekedik tömegközlekedési eszközökön. A járása egész jó, kb. 4-5 kilométert simán legyalogol, talán többet is. Társas játékokat játszik, labdázik, imád vízben lenni. Persze mindettől nem lesz professzor, de elképesztően sokat fejlődött.

Siker! Igen, az. Bár, talán nem is érdekel senkit. De, talán Önt, Önöket igen, egy icipicit legalábbis, talán.

Kilenc évvel ezelőtt érkezett hozzánk egy fiú, Csaba. Csecsemő kora óta intézményi nevelésben részesült, **ennek minden negatívumával együtt**. Röviden az ő története: elméletileg ép újszülöttként érkezett, 10-es apparral. Hogy ez mit jelent? Apgar-teszt, amit az újszülött megszületése után azonnal elvégeznek az orvosok az első és az ötödik **perc**ben. Az **Apgar-teszt** nem más, mint egy mérési módszer, amely segítségével az újszülöttek állapotát vizsgálják közvetlenül a születés után, 5 különböző életfunkció alapján. Ezt az alábbi Apgar-táblázatunkban láthatod:

Jelek	0	1	2
Szívverés	hiányzik	100 alatt	100 fölött
Légzés	hiányzik	szabálytalan	jó, sírás
Izomtónus	ernyed	végtag flexió	aktív mozgás
Reflex-ingerlékenység	nincs válasz	grimasz	köhögés stb.
Bőrszín	kék, sápadt	kék, rózsaszín	rózsaszín

Valamennyi tényezőnél 0-1-2 pontot adhatnak, és a pontok összeadásából kapják meg kisbabák úgynevezett Apgar-értékét (az egy- és az ötperces mérés eredményeit perjellel elválasztva tüntetik fel a zárójelentésen).

Tehát Csaba ép babaként érkezett erre a világra, és mégis közepsúlyos értelmi sérültként került hozzánk 23 évesen, a gondnokától nagyon sok információt kaptunk, szóban is, írásban is. Az egyik ilyen info, Csaba homoszexuális, ez mondjuk, rá van írva, a mozgása, a beszéde, a gesztusai alapján egyértelmű. Üldözési mániával, öltözködési mániával, hallgatózással küzd. Ez így viccesen hangzik, de mit is takar? Az üldözési mánia: bármit mondunk, teszünk, az biztos ő miatta van, az ő kárára tesszük, neki akarunk rosszat. Úgy beszél, úgy viselkedik mindenkivel, hogy az nem egyszerűen elfogadhatatlan, hanem vérforraló, hogy szépen fejezzem ki magam. Többször előfordult, hogy éjszaka jöttem megvédeni, mert elment leskelődni több utcával arrébb, fiúk után, akik cserébe végig hajtották a környéken, hogyha megfogják, agyonverik. Szerencséje Csabának, hogy jól tud futni. Volt számomra kedves színész barát, aki néhány házzal lakott tőlünk (mármint a lakóotthontól) Csaba megtudta, hogy meleg, ezért szerelmes levelekkel, és leskelődéssel ostromolta. Nagyon kellemetlen volt nekem a magyarázkodás. Sok-sok hasonlóan helyzetet éltünk át. Az öltözködés: csak megfelelő minőségű, márkájú ruhát vesz föl, ami olcsó az semmi nem jó. A hallgatózás: bárhol, bármit beszélünk, ő hallgatózik. A hallása olyan kifinomult, hogy akár egy kilométeres körzetben is hall, szerintem a tengeralattjárókon szonárként kiválóan funkcionálna. Ahogy megy, ahogy mozog, ahogy ránéz az emberekre, vérlázító. Ebből kellene nekünk egy társadalom által elfogadott emberként varázsolnunk, azzal együtt, hogy meleg, mert ezen nem tudunk, és nem is kell változtatnunk. Mi történt: sok-sok beszélgetés, együtt közlekedés, különböző helyzetek gyakoroltatása, illetően alapkövetelményeinek megtanulása, elsajátíttatása, társaival való helyzetek gyakoroltatása, és a legfontosabb: más melegekkel való megismertetése, az ő világuk

megtanulása. Az itt felsoroltak könnyű műveletnek tűnnek, de bátran merem mondani, hogy a megélt 60 évem alatt, ő volt a legnehezebb esetem, mert annyira összetett a probléma, mert annyira állatorvosi ló esete, hogy talán nála volt az a helyzet, melyet sokszor csaknem feladtam. Szerencsére mégsem.

És... újra lássunk csodát: Csaba ma 32 éves, normálisan él, munkahelye van (védett munkahely) a szűkebb és tágabb környezetben jól elboldogul, a társas kapcsolatai rendben vannak. Igaz mindig szépen öltözködik, de normális határokon belül, most is szeret mindenről tudni, de ez már elfogadható szinten van. És a legfontosabb: BARÁTJA van, akiről mi is tudunk, találkoznak, főleg hétvégén, sokat mesél róla, és ez a természetes nála, mi pedig elfogadjuk.

Siker! Igen, az. Bár, talán nem is érdekel senkit. De, talán Önt, Önöket igen, egy icipicit legalábbis, talán.

Nem merem tovább írni a történeteket, mert regény lenne belőle. De kérem, nagyon kérem olvassa végig, mert csak és kizárólag akkor lehet megérteni a helyzetünket. Önnek, Önöknek ez 5 perc olvasás, nekünk egy élet munkája, az ellátottaknak pedig az élete.

Bíró Béláné
Hazavárlak Lakóotthon vezetője

Pécs, 2020. október 20.